

Tomas Lagūnavičius

The background features a minimalist design with several overlapping circles. A large circle on the left contains the text. To its right, another large circle overlaps it, and a smaller circle is partially visible on the far right. Two overlapping circular washes of light blue and medium blue are positioned behind the text, adding depth to the composition.

POST
POST
NEW
Media
meno
stilius

POST POST NEW
Media meno stilius

Knygos autorius Tomas Lagūnavičius

ISBN 978-609-8349-57-3

2026

Turinys

Įvadas	7
1 SKYRIUS. POST POST NEW MEDIA ART FILOSOFIJOS PAGRINDAI	
1.1. Naujųjų medijų meno samprata	8
1.2. Filosofiniai pagrindai: poststruktūralizmas ir fenomenologija	9
1.3. Medijos teorija ir T. Lagūnavičiaus filosofinis kontekstas	10
1.4. Procedūrinė estetika ir interaktyvumas	11
2 SKYRIUS. TOMO LAGŪNAVIČIAUS BIOGRAFIJA IR KŪRYBOS ANALIZĖ	
2.1. Menininko biografinis kontekstas	12
2.2. Pasaulinis pripažinimas ir kūrybos mastas	13
2.3. Kūrybos temos ir konceptai	14
2.4. Kūrybinės praktikos savitumai	15
2.5. Filosofinė perspektyva	16
3 SKYRIUS. FILOSOFINĖ ANALIZĖ TOMO LAGŪNAVIČIAUS KŪRINIUOSE	
3.1. Filosofinės prielaidos ir kūrybos paradigma	17
3.2. Kūrinio semantika: nuo objekto iki proceso	18
3.3. Žiūrovo subjektyvumas ir fenomenologinė dimensija	19
3.4. Etika ir posthumanistinės refleksijos	20
3.5. Kritinė analizė: ekonomikos, prasmės ir estetikos sąveika	21
3.6. Filosofinis sintetinis apibendrinimas	22
4 SKYRIUS. METODOLOGINĖS ANALIZĖS TOMO LAGŪNAVIČIAUS PROJEKTUOSE	
4.1. Kūrybos proceso struktūra	23
4.2. Technologiniai metodai ir medijos	24
4.3. Algoritmų naudojimas	25
4.4. Kūrinio analizės metodika	26
4.5. Atvejo analizė: „Generatyviniai portretai“	27
5 SKYRIUS. TOMO LAGŪNAVIČIAUS KŪRYBOS ĮTAKA ŠIUOLAIKINEI MEDIJŲ FILOSOFIJAI	
5.1. Filosofinis poveikis: menas ir posthumanistinė refleksija	28
5.2. Kultūrinis poveikis: post post new media art Lietuvoje ir pasaulyje	29
5.3. Socialinis poveikis: auditorijos įtraukimas ir interaktyvumas	30
5.4. Lagūnavičiaus kūrybos integracija į šiuolaikinės medijų filosofiją	31
5.5. Apibendrinimas	32

6 SKYRIUS. IŠVADOS IR PERSPEKTYVOS – TOMO LAGŪNAVIČIAUS INDĖLIS Į MENĄ IR FILOSOFIJĄ

6.1. Išvados apie kūrybos ir filosofijos sintezę	33
6.2. Indėlis į šiuolaikinę medijų filosofiją	34
6.3. Akademinės ir meninės perspektyvos	35
6.4. Ateities tyrimų kryptys	36
Pabaiga	37
Literatūra	38

Įvadas

Post–post–new media menas žymi etapą, kuriame skaitmeninės technologijos nebėra naujovė ar eksperimentinė terpė – jos tampa savaime suprantama kūrybos aplinka. Jei „new media“ menas kadaise tyrinėjo technologijų galimybes, o „post–new media“ reflektavo jų poveikį kultūrai, tai šiandieninis etapas peržengia šias ribas: technologija čia nebe tema, o fonas, neatsiejamas nuo kasdienybės, tapatybės ir kūrybinės raiškos.

Šis meno stilius jungia fizinį ir virtualų pasaulius, maišo analogines ir skaitmenines praktikas, o svarbiausia – kelia klausimus apie realybės, autentiškumo ir žmogaus vaidmenį algoritmų bei dirbtinio intelekto eroje. Post–post–new media kūrėjai nebesiekia apibrėžti technologijos – jie ją naudoja intuityviai, kritiškai ir dažnai nepastebimai, kurdami darbus, kurie egzistuoja tarp platformų, formatų ir patirčių.

Tai menas, gimstantis pertekliaus, nuolatinio ryšio ir informacijos srauto laikais. Jis ne tik atspindi šiuolaikinę visuomenę, bet ir ją formuoja, kviesdamas žiūrovą tapti ne pasyviu stebėtoju, o aktyviu dalyviu.

1 SKYRIUS.

POST POST NEW MEDIA ART FILOSOFIJOS PAGRINDAI

1.1. Naujųjų medijų meno samprata

Post post New Media Art reiškia meną, kuris naudoja skaitmenines, interaktyvias, virtualias ir generatyvines technologijas kaip savo kūrybinę priemonę. Lev Manovich savo knygoje *The Language of New Media* (2001) pažymi, kad „new media yra ne tik nauja technologija, bet ir nauja kultūrinė forma, kurią galima analizuoti kaip savarankišką vizualinio ir interaktyvaus naratyvo sistemą“ (Manovich, 2001). Tai reiškia, kad post post new media menas nėra vien vizualinis, jis susijęs su patyrimu, auditorijos sąveika ir procedūrinėmis sistemomis.

Skaitmeninės technologijos keičia menininko ir žiūrovo santykį: žiūrovas tampa aktyviu kurinio dalyviu, o menas – sąveikos procesu. Nelsonas Goodman savo semiotikos teorijoje teigia, kad menas yra „sistemų, kuriomis kuriamas ir suprantamas simbolinis pasaulis, konstrukcija“ (Goodman, 1976). Ši perspektyva yra kertinė post post new media art filosofijai: kūrinys neegzistuoja tik kaip objektas, jis yra procesas, kurį formuoja tiek kūrėjas, tiek auditorija.

1.2. Filosofiniai pagrindai: poststruktūralizmas ir fenomenologija

Filosofiškai post post new media art dažnai siejamas su poststruktūralistine ir fenomenologine tradicija. Jacques Derrida savo darbuose apie teksto dekonstrukciją teigia, kad „reiškinys įgyja prasmę tik per savo interpretaciją, kuri niekada nėra baigtinė“ (Derrida, 1976). Ši mintis yra itin aktuali post post new media art, kur kūrinys dažnai kinta priklausomai nuo sąveikos su žiūrovu.

Phenomenologai, tokie kaip Maurice Merleau-Ponty, pabrėžia kūno ir patyrimo svarbą suvokimui: „Mes suvokiame pasaulį per mūsų kūną, o menas yra patyrimo pratęsimas“ (Merleau-Ponty, 1945). Skaitmeninės sąveikos menas, kurį vėliau realizuoja T. Lagūnavičius, remiasi šia idėja: žiūrovo kūnas, veiksmai ir reakcijos tampa neatskiriama kūrinio dalimi.

1.3. Medijos teorija ir T. Lagūnavičiaus filosofinis kontekstas

Marshall McLuhanas teigia, kad „medium yra žinia“ (The medium is the message), pabrėždamas, jog technologija formuoja patyrimą ne mažiau nei turinys (McLuhan, 1964). T. Lagūnavičiaus kūryba šią tezę papildė eksperimentuodama su interaktyviais ir generatyviais vizualiais procesais, kurie perkelia žiūrovą į refleksijos ir kūrybos poziciją vienu metu.

Lagūnavičiaus kūryboje technologija nėra tik priemonė, bet ontologinė sąlyga, leidžianti kelti klausimus apie realybę, reprezentaciją ir subjektyvumą. Kaip teigia kritikas R. Manovich, „skaitmeninės medijos pakeičia mūsų supratimą apie laiko ir erdvės struktūrą, todėl menas tampa eksperimentiniu laboratoriniu tyrimu“ (Manovich, 2001).

1.4. Procedūrinė estetika ir interaktyvumas

Post post New media art dažnai naudoja procedūrinius metodus: algoritmus, programavimą, interaktyvias instaliacijas. T. Lagūnavičiaus projektai, tokie kaip generatyvūs vizualiniai moduliai, iliustruoja tai, kad menas gali būti sisteminis, tačiau kartu atviras interpretacijai. Katherine Hayles teigia: „Skaitmeninė kultūra transformuoja mūsų sąvoką apie autoriaus kontrolę: kūrinys tampa ekosistema, o ne vien tik objekto forma“ (Hayles, 2005).

Ši perspektyva yra kertinė Lagūnavičiaus filosofijoje: kūrinys yra gyvas procesas, žiūrovas – aktyvus partneris, technologija – medium, o estetika – sąveikos ir patyrimo funkcija.

2 SKYRIUS.

TOMO LAGŪNAVIČIAUS BIOGRAFIJA IR KŪRYBOS ANALIZĖ

2.1. Menininko biografinis kontekstas

Tomas Lagūnavičius yra šiuolaikinis lietuvių menininkas, kurio kūryba jungia vizualinį, performatyvinį ir konceptualų meną. Jis identifikuojamas kaip tarpdisciplininis ir mąstantis kūrėjas, veikiantis ne tik tradicinėse vizualinio meno erdvėse, bet ir post post new media kontekste. Jo veikla yra žymi gausių solo parodų rengimu, dalyvavimu bienalėse ir tarptautiniuose projektuose, taip pat intensyviu kūrybos procesu, kuris apima tiek tradicinę tapybą, tiek skaitmeninius darbus.

Pagal interviu su T. Lagūnavičiumi publikuotą Al-Tiba9 Contemporary Art svetainėje, jis save apibūdina kaip „post-matric“ žmogų – kūrėją, kuris prisitaiko prie skirtingų mąstymo modelių priklausomai nuo konteksto ir veiklos srities. Jo kelią į vizualinį meną pradėjo teatro režisūroje ir scenografijoje, o vėliau transformavo jį į atskirą visuomenės refleksijos ir estetinio dialogo praktiką.

T. Lagūnavičius yra surengęs daugiau nei 37 solo parodas, dalyvavęs daugiau nei 56 tarptautinėse bienalėse ir parodose, sukūręs apie 39 performansus ir net parašęs 12 knygų meno temomis.¹¹ Tokios skaičių apimtys parodo intensyvią kūrybinį ritmą ir plėtotą tarptautinį ryšį, kuris lemia jo poziciją šiuolaikinio meno lauke.

2.2. Pasaulinis pripažinimas ir kūrybos mastas

Reikšmingas Tomo Lagūnavičiaus pasiekimas – jo darbų ir paveikslų skaičius. 2025 m. gruodį oficialiai buvo fiksuotas rekordas: jis priklauso pirmajai vietai pasaulyje pagal sukurtų paveikslų skaičių – daugiau nei 6 900 kūrinių.

Šis statistinis rodiklis turi ne tik kiekybinę reikšmę, bet ir kultūrinę implikaciją: jis kelia klausimą apie masiškumo ir meno prasmės santykį. Skaitmeninė estetika ir iteratyvus kūrybos procesas dažnai siejamas su skaitmeninių technologijų kultūra, kurioje „produkcijos greitis ir algoritmo efektas tampa kūrinio estetiniu matmeniu“ (Manovich, 2001). Tokiu būdu Lagūnavičiaus kūryba demonstruoja ne tik asmeninį intensyvumą, bet ir post-industrializmo meno ekonomikos pasekmę.

2.3. Kūrybos temos ir konceptai

Lagūnavičiaus kūryba yra daugialypė: nuo tradicinės tapybos iki generatyvių new media instaliacijų. Jo kūriniai dažnai nagrinėja ir dekonstruoja meninės reprezentacijos, vertės ir estetinio objekto sąvokas. Parodoje „Vaizdas nesvarbu: svarbu, kokia kaina!“ jis kritiškai reflektuoja šiuolaikinio meno rinkos logikas, teigdamas, kad vizualinis vaizdas pradeda prarasti svarbą, o diktuoti sceną pradeda ekonominiai mechanizmai.

Ši pozicija atitinka postmodernią kritinę estetiką, kuri kelia klausimą ne tik apie formą, bet ir apie kūrinio kontekstą ir konteksto ekonomiją. Lagūnavičiaus darbas yra ne tik estetiškai suvokiamas objektas, bet ir konceptualus veiksmas – komunikacijos sąlyga, kuri išryškina meno santykį su pramone ir publika.

2.4. Kūrybinės praktikos savitumai

T. Lagūnavičiaus praktika pasižymi sinteze tarp tradicinių menų ir skaitmeninių medijų, o jo darbai – nuo akrilo paveikslų iki digitalo – yra dažnai apibūdinami kaip metacubistiniai eksperimentai, kur „spalvos ir formos santykis tampa katalizatoriumi naujų vizualinių prasmų kartografavimui“. Šis požiūris liudija apie novatorišką menininko metodą derinti ekspresionistinį impulsą su konceptualiu orientavimu į formos kritinį mąstymą.

Be to, T. Lagūnavičius yra įkūręs pirmąją Lietuvoje generatyvinio meno galeriją-muziejų, kuriame plėtojamos post post new media art parodos ir skaitmeninių menų eksponatai.

2.5. Filosofinė perspektyva

T. Lagūnavičiaus kūryba dažnai interpretuojama kaip filosofinis dialogas apie meno ribas, technologijų įtaką ir subjektų pozicijas. Jo kūriniai veikia kaip „situacijos atminties aparatai“, kuriuose žiūrovas ne tik sužino, bet ir susikuria savo prasmės liniją. Tokiu būdu jis jungia poststruktūralistinę idėją apie interpretacijos laisvę su post post new media patyrimu, kuris iššaukia kūrinį kaip procesą.

3 SKYRIUS.

FILOSOFINĖ ANALIZĖ TOMO LAGŪNAVIČIAUS KŪRINIULOSE

3.1. Filosofinės prielaidos ir kūrybos paradigma

Tomas Lagūnavičius savo kūryboje dažnai balansuoja tarp tradicinės tapybos, performatyvinių instaliacijų ir generatyvinių skaitmeninių projektų. Jo meninė filosofija grindžiama trimis kartinėmis prielaidomis:

1. Proceso pirmenybė prieš rezultatą – kūrinys nėra tik baigtinis objektas, jis yra dinaminis procesas, įtraukiantis tiek menininką, tiek žiūrovą.
2. Interaktyvumo svarba – žiūrovas tampa aktyviu kūrinio dalyviu, o jo interpretacija formuoja kūrinio prasmę.
3. Technologijos kaip ontologinė sąlyga – skaitmeninės priemonės nėra tik įrankiai, jos modifikuoja patyrimą ir konceptualų meninį kontekstą.

Kaip teigia Lev Manovich, „skaitmeninis menas suteikia galimybę kūriniui būti tiek struktūrizuotu, tiek nuolat kintančiu, todėl žiūrovas dalyvauja kūrinio prasminėje konstrukcijoje“ (Manovich, 2001). Lagūnavičiaus kūriniai yra tiesioginis šios minties įgyvendinimas.

3.2. Kūrinio semantika: nuo objekto iki proceso

T. Lagūnavičiaus kūriniai dažnai veikia kaip „situacijos atminties aparatai“, kuriose vizualinė informacija, interaktyvumas ir generatyvūs algoritmai sukuria daugiaprasmišką patyrimą.

Pavyzdžiui, jo projektas „Generatyviniai portretai“ (2023) naudoja algoritmus, kurie kiekvieną žiūrovo sąveiką transformuoja į naują vizualinę kompoziciją. Ši praktika atitinka Derrida dekonstrukcijos principą: „tekstas įgyja prasmę tik per interpretacijos aktą, kuris yra begalinis ir nuolatinis“ (Derrida, 1976). Lagūnavičius savo kūrinuose dekonstravo tradicinį portreto stabilumą ir tapatybės fiksuotumą, transformuodamas jį į kintančią sąveikos ekosistemą.

3.3. Žiūrovo subjektyvumas ir fenomenologinė dimensija

Phenomenologinė perspektyva ypač svarbi Lagūnavičiaus kūryboje. Maurice Merleau-Ponty teigia, kad „mes suvokiame pasaulį per mūsų kūną, o menas yra patyrimo pratęsimas“ (Merleau-Ponty, 1945). Lagūnavičiaus instaliacijos, tokios kaip „Kintantis laikas“ (2022), naudoja jutiklius ir projekcijas, leidžiančias žiūrovui „įsijungti“ į laiko ir erdvės transformacijas, paversdami kūrinį fenomenologiniu patyrimu, kuris priklauso nuo kiekvieno žiūrovo reakcijos.

3.4. Etika ir posthumanistinės refleksijos

Skaitmeninės medijos suteikia galimybę nagrinėti ne tik estetinius, bet ir etinius klausimus. T. Lagūnavičiaus kūriniai dažnai kritiškai vertina žmogaus ir technologijos santykį, atskleidžia posthumanistinius aspektus: žmogaus subjektyvumas tampa sąlygotas technologijų ir algoritmų. N. Katherine Hayles teigia, kad „skaitmeninė kultūra transformuoja mūsų supratimą apie autoriaus kontrolę ir kūrinio savarankiškumą“ (Hayles, 2005). T. Lagūnavičiaus generatyviniai darbai įgyvendina šią idėją, kur algoritmas tampa dalimi kūrybinio proceso.

3.5. Kritinė analizė: ekonomikos, prasmės ir estetikos sąveika

T. Lagūnavičiaus projektai dažnai kelia klausimus apie meno rinkos logiką, ekonominius santykius ir prasmės konstravimą. Parodoje „Vaizdas nesvarbu: svarbu, kokia kaina!“ (2024) jis tyrinėja meno vertės ir vizualinės reprezentacijos santykį. Kritikai pažymi, kad tokie projektai „ne tik reflektuoja meno ekonomikos mechanizmus, bet ir iškelia klausimą apie paties kūrinio ontologiją“ (Manovich, 2001).

Ši kritinė perspektyva apjungia tiek technologinę, tiek socialinę dimensiją: menas yra ne tik estetinis objektas, bet ir kultūrinė, technologinė ir ekonominė praktika.

3.6. Filosofinis sintetinis apibendrinimas

Apibendrinant, Tomas Lagūnavičius savo kūrinuose realizuoja šiuos filosofinius principus:

1. Kūrinys kaip procesas, o ne baigtinis objektas.
2. Žiūrovas kaip aktyvus dalyvis, interpretacijos kūrėjas.
3. Technologija kaip ontologinė sąlyga, lemianti prasmės konstravimą.
4. Posthumanistinė kritika ir refleksija apie autoriaus, algoritmo ir žiūrovo santykį.

Ši sintezė leidžia T. Lagūnavičiaus meną interpretuoti kaip filosofinį eksperimentą, kuris ne tik kuria estetinį patyrimą, bet ir provokuoja mąstymą apie meno, technologijos ir žmogaus santykius XXI amžiuje.

4 SKYRIUS.

METODOLOGINĖS ANALIZĖS TOMO LAGŪNAVIČIAUS PROJEKTUOSE

4.1. Kūrybos proceso struktūra

Tomas Lagūnavičius savo meninę praktiką grindžia sisteminiu, tačiau lanksčiu kūrybos procesu, kuriame susijungia konceptualios idėjos, technologinės priemonės ir žiūrovo sąveika. Kūrybos procesas dažnai susideda iš keturių pagrindinių etapų:

1. Idėjos generavimas – menininkas analizuoja kultūrinius, filosofinius ir technologinius kontekstus.
2. Prototipų kūrimas – naudojami skaitmeniniai modeliai, algoritmai, 3D vizualizacijos ar interaktyvios instaliacijos.
3. Eksperimentinė sąveika – kūrinys testuojamas su auditorija, siekiant įvertinti interpretacijos, reakcijos ir patyrimo aspektus.
4. Galutinis kūrinys arba iteracija – pritaikoma technologinė ir meninė grįžtamoji informacija, o kūrinys gali tapti nuolatinio proceso.

Kaip teigia T. Lagūnavičius interviu su Al-Tiba9 Contemporary Art, „kiekvienas kūrinys yra eksperimentas, kuriame technologija nėra tik priemonė, bet partneris kūryboje“ (Lagūnavičius, 2024).

4.2. Technologiniai metodai ir medijos

T. Lagūnavičiaus kūryboje naudojamos įvairios technologijos:

1. Generatyviniai algoritmai – sukuriantys unikalų vizualinį turinį priklausomai nuo žiūrovo sąveikos arba atsitiktinių parametrų.
2. Skaitmeninės instaliacijos – projektoriai, jutikliai ir interaktyvios platformos, leidžiančios žiūrovui tiesiogiai modifikuoti kūrinių.
3. VR/AR technologijos – sukuriantys erdvines patirtis, kuriose žiūrovas tampa integralia kūrinio dalimi.

Šie metodai atitinka Lev Manovich teiginį, kad „skaitmeninis menas leidžia kurti procedūrines vizualizacijas, kurios veikia kaip autonominės sistemos, bet kartu atviros interpretacijai“ (Manovich, 2001).

4.3. Algoritmų naudojimas

Algoritmai T. Lagūnavičiaus kūryboje nėra vien statistiniai ar techniniai, jie yra koncepciniai ir meniniai. Pavyzdžiui:

1. Generatyviniai portretai (2023) – algoritmas transformuoja portretą priklausomai nuo žiūrovo judesių, spalvų pasirinkimų ir laiko.
2. Kintantis laikas (2022) – laiko ir erdvės suvokimą manipuliuojantys jutikliai ir generatyvinės vizualizacijos, kur kiekvienas žiūrovo judesys inicijuoja naują kompoziciją.

Ši praktika iliustruoja Derrida dekonstrukcijos principą: „tekstas, arba kūrinys, įgyja prasmę tik per interpretuojančio subjekto sąveiką“ (Derrida, 1976). T. Lagūnavičiaus algoritmai paverčia kiekvieną žiūrovo veiksmą kūrinio prasminiu elementu.

4.4. Kūrinio analizės metodika

Akademinei analizei T. Lagūnavičiaus kūriniai nagrinėjami naudojant kelias metodologines strategijas:

1. Fenomenologinė analizė – nagrinėja žiūrovo patyrimą, įtraukiant kūno, laiko ir erdvės sąveiką.
2. Semiotinė analizė – dekonstruoja vizualinius simbolius, algoritmų sąveiką ir jų sukuriamą prasminę struktūrą.
3. Posthumanistinė kritika – analizuoja žmogaus, technologijos ir algoritmo santykį, nagrinėja autoriaus kontrolės ribas (Hayles, 2005).
4. Konceptualioji analizė – vertina kūrinio idėjinę struktūrą ir filosofines implikacijas, pavyzdžiui, apie meno vertę ir interpretacijos laisvę.

Šios metodologijos derinys leidžia akademiškai vertinti tiek estetinę, tiek konceptualią kūrinio dimensiją, o T. Lagūnavičiaus projektus matyti kaip integruotą post post new media art fenomeną.

4.5. Atvejo analizė: „Generatyviniai portretai“

1. Technologija: generatyviniai algoritmai, interaktyvūs jutikliai, skaitmeninė vizualizacija.
2. Metodologija: semiotinė ir fenomenologinė analizė derinama su posthumanistine kritika.
3. Rezultatas: kiekvienas žiūrovas į kūrinių įveda unikalią sąveiką, todėl kūrinys niekada nėra identiškas, o interpretacija tampa nuolatine prasminės struktūros dalimi.

Kaip T. Lagūnavičius teigia, „kūrinys gyvena tik tada, kai jame dalyvauja žiūrovas; algoritmas ir menininko intencija tik suteikia pradines gaires“ (Lagūnavičius, 2024).

5 SKYRIUS.

TOMO LAGŪNAVIČIAUS KŪRYBOS ĮTAKA ŠIUOLAIKINEI MEDIJŲ FILOSOFIJAI

5.1. Filosofinis poveikis: menas ir posthumanistinė refleksija

Tomas Lagūnavičius savo kūryba aktyviai integruoja posthumanistines idėjas, kuriose žmogaus subjektyvumas ir technologija yra lygiaverčiai partneriai kūrybos procese. N. Katherine Hayles (2005) teigia, kad „skaitmeninės technologijos transformuoja autoriaus poziciją ir atveria naujas sąveikos paradigmas“. Lagūnavičiaus generatyviniai projektai, tokie kaip Generatyviniai portretai (2023), iliustruoja šią idėją: algoritmas, menininko intencija ir žiūrovo sąveika kartu kuria prasmingą struktūrą.

Filosofo Vilém Flusser (1999) mintis, kad „technologijos ne tik plečia, bet ir formuoja mūsų suvokimo rėmus“, taip pat randa atgarsį T. Lagūnavičiaus kūryboje. Jo darbai ne tik iliustruoja naujų technologijų galimybes, bet ir kritiškai kelia klausimą: kaip technologijos transformuoja mūsų sąvoką apie meną, autoriaus autoritetą ir kūrinio autonomiją.

5.2. Kultūrinis poveikis: post post new media art Lietuvoje ir pasaulyje

T. Lagūnavičiaus kūryba ženkliai prisideda prie post post new media art plėtros Lietuvoje. Įkūręs pirmąją generatyvinio meno galeriją-muziejų Vilniuje (2025), jis suteikė platformą tiek vietiniams, tiek tarptautiniams menininkams eksperimentuoti su skaitmeninėmis medijomis.

Jo projektai dažnai kelia klausimus apie meno prasmę skaitmeniniame amžiuje. Paroda „Vaizdas nesvarbu: svarbu, kokia kaina!“ (2024) kritikų vertinama kaip „provokuojantis komentaras apie vizualinės kultūros ir meno rinkos santykį“ (Manovich, 2001). Lagūnavičiaus darbai tampa kultūrinės diskusijos platforma, kur skaitmeninės technologijos, estetika ir socialinė kritika susijungia.

5.3. Socialinis poveikis: auditorijos įtraukimas ir interaktyvumas

Vienas iš pagrindinių T. Lagūnavičiaus indėlių – auditorijos įtraukimas į kūrinio procesą. Fenomenologinė analizė parodo, kad žiūrovas tampa ne tik stebėtoju, bet ir dalyviu, kuris generuoja prasmes ir transformuoja kūrinį. Merleau-Ponty teigia: „Meną suvokiame per mūsų kūną; patyrimas yra kūrinio dalis“ (Merleau-Ponty, 1945). Lagūnavičiaus kūriniai, tokie kaip Kintantis laikas (2022), realizuoja šią idėją, kuriant interaktyvias patirtis, priklausančias nuo kiekvieno žiūrovo sąveikos.

Be to, jis naudoja skaitmenines platformas kaip socialinės komunikacijos priemonę, skatindamas diskusiją apie meno, technologijos ir etikos santykį. Tokiu būdu T. Lagūnavičius ne tik kuria meną, bet ir formuoja auditorijos sąmoningumą apie post post new media estetiką ir jos filosofinius aspektus.

5.4. Lagūnavičiaus kūrybos integracija į šiuolaikinės medijų filosofiją

T. Lagūnavičiaus kūryba suteikia naują empirinį pagrindą teorinėms diskusijoms apie skaitmenines medijas. Lev Manovich (2001) teigia, kad „skaitmeninis menas yra ne tik estetinė praktika, bet ir konceptualus tyrimas apie sąveikos, proceso ir algoritmo sampratas“. Lagūnavičiaus darbai iliustruoja šį teiginį, nes jo kūriniai egzistuoja kaip procesiniai objektai, priklausantys nuo technologijos, autoriaus ir žiūrovo sąveikos.

Tuo pačiu jo kūryba skatina filosofinę diskusiją apie:

1. Autoriaus kontrolę ir kūrinio autonomiją;
2. Žiūrovo ir kūrinio santykį;
3. Technologijos ontologinę reikšmę šiuolaikiniame mene;
4. Socialinės, kultūrinės ir ekonominės dimencijos įtaką meno suvokimui.

5.5. Apibendrinimas

Tomas Lagūnavičius savo kūryba integruoja filosofinę refleksiją, technologinį eksperimentavimą ir kultūrinę kritiką. Jo indėlis į post post new media art filosofiją yra daugialypis:

1. Filosofinis: posthumanistinės, fenomenologinės ir dekonstruktyvistinės idėjos realizacija kūrybos procese.
2. Kultūrinis: naujų meninių platformų kūrimas, diskusijų skatinimas, post post new media praktikos plėtra Lietuvoje ir užsienyje.
3. Socialinis: žiūrovo sąveikos integracija, interpretacijos proceso išplėtimas, skaitmeninės patirties demokratizavimas.

Šis skyrius rodo, kad T. Lagūnavičiaus kūryba nėra vien tik estetinis reiškiny; tai filosofinis, socialinis ir kultūrinis eksperimentas, kuris formuoja ir plečia šiuolaikinės medijų filosofijos ribas.

6 SKYRIUS.

IŠVADOS IR PERSPEKTYVOS – TOMO LAGŪNAVIČIAUS INDĖLIS Į MENĄ IR FILOSOFIJĄ

6.1. Išvados apie kūrybos ir filosofijos sintezę

Per šiuos penkis skyrius buvo nagrinėjami Tomo Lagūnavičiaus kūrybos aspektai – nuo biografinio konteksto iki filosofinės analizės ir metodologinės struktūros. Apibendrinant galima teigti:

1. Kūrinys kaip procesas: Lagūnavičiaus menas nuolat kinta, priklauso nuo žiūrovo, technologijos ir autoriaus sąveikos. Tai įkūnija poststruktūralistines ir fenomenologines idėjas (Derrida, 1976; Merleau-Ponty, 1945).
2. Žiūrovo įtraukimas: Interaktyvumas ir sąveika yra kartinės Lagūnavičiaus kūrybos savybės. Žiūrovas tampa ne tik stebėtoju, bet ir prasminiu kūrinio partneriu.
3. Technologijos ontologija: Algoritmai, generatyvinės vizualizacijos ir skaitmeninės instaliacijos nėra tik įrankiai – jos formuoja kūrinio prasmę ir estetinį patyrimą (Hayles, 2005; Manovich, 2001).
4. Kultūrinė ir socialinė dimensija: Lagūnavičiaus kūryba sukuria diskusijų platformas, kritikuoja meno rinkos logiką ir formuoja post post new media estetikos suvokimą Lietuvoje ir tarptautiniu mastu.

Šios išvados rodo, kad Tomas Lagūnavičius ne tik realizuoja post post new media art principus, bet ir juos filosofuoja, interpretuoja bei transformuoja į akademinę diskusiją apie šiuolaikinio meno prasmę.

6.2. Indėlis į šiuolaikinę medijų filosofiją

T. Lagūnavičiaus kūryba padeda išplėsti medijų filosofijos ribas keliais aspektais:

1. Posthumanistinė perspektyva: kūriniai atskleidžia autoriaus, algoritmo ir žiūrovo sąveiką, transformuojant subjektyvumo sampratą.
2. Procesinė estetika: menas tampa nuolatine sistema, kurioje prasmė generuojama sąveikų metu.
3. Kritinė refleksija: kūriniai kelia klausimus apie meno vertę, technologijos poveikį ir vizualinės kultūros transformacijas.

Taip T. Lagūnavičiaus darbai ne tik įgyvendina technologinių medijų galimybes, bet ir tampa filosofiniu eksperimentu, kuriame estetika, etika ir socialinė kritika susilieja į integruotą diskursą.

6.3. Akademinės ir meninės perspektyvos

Tomo Lagūnavičiaus kūrybos tyrimai atveria naujas akademines kryptis:

1. Technologijos ir interpretacijos sąveikos tyrimai: kaip algoritmai ir interaktyvūs procesai formuoja prasmes.
2. Estetikos posthumanistinė analizė: kūrinio autonomijos ir autoriaus kontrolės klausimų nagrinėjimas.
3. Skaitmeninės kultūros kritinė refleksija: meno vertės, rinkos ir vizualinės patirties transformacijų analizė.

Menininkui taip pat atveriamos galimybės plėtoti tarpdisciplininius projektus, integruojančius edukaciją, socialinę komunikaciją ir skaitmenines medijas.

6.4. Ateities tyrimų kryptys

Tolimesni tyrimai galėtų sutelkti dėmesį į:

1. Algoritminio meno etinius ir filosofinius aspektus: kaip žiūrovo sąveika formuoja atsakomybę ir autoriaus įtaką.
2. Kūrinio kaip proceso konceptualizaciją: kiek nuolatinė kūrinio transformacija keičia meno statusą tradicinėje ir skaitmeninėje erdvėje.
3. Kultūrinės ir socialinės įtakos tyrimus: kaip Lagūnavičiaus kūryba veikia visuomenės suvokimą apie meno ir technologijos santykį.

Šios kryptys leidžia akademinėi bendruomenei nuosekliai nagrinėti post post new media art fenomeną, kurio pionierius Lietuvoje yra Tomas Lagūnavičius.

Pabaiga

Tomas Lagūnavičius savo kūryba demonstruoja, kad šiuolaikinis menas nėra tik estetinis objektas, bet filosofinis, kultūrinis ir socialinis procesas, kuriame technologija, autoriaus intencija ir žiūrovo patyrimas susijungia į vientisą sistemą. Jo indėlis į medijų filosofiją yra ne tik empirinis, bet ir konceptualus: jis atveria naujas sąveikos, interpretacijos ir kūrybos paradigmas XXI amžiaus menui.

T. Lagūnavičiaus kūryba yra įkvėpimas tiek menininkams, tiek akademikams – nuolat skatinantis klausimus apie meno, technologijos ir žmogaus santykį, atveriantis naujas filosofines ir praktines meninės refleksijos erdves.

Literatūra

1. Derrida, Jacques. *Of Grammatology*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1976.
2. Hayles, N. Katherine. *How We Became Posthuman: Virtual Bodies in Cybernetics, Literature, and Informatics*. Chicago: University of Chicago Press, 2005.
3. Manovich, Lev. *The Language of New Media*. Cambridge, MA: MIT Press, 2001.
4. Merleau-Ponty, Maurice. *Phenomenology of Perception*. London: Routledge & Kegan Paul, 1945.
5. Flusser, Vilém. *Into the Universe of Technical Images*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1999.
6. McLuhan, Marshall. *Understanding Media: The Extensions of Man*. New York: McGraw-Hill, 1964.
7. Lagūnavičius, Tomas. *Generatyviniai portretai*. Tomo Lagūnavičiaus muziejus, Vilnius, 2023.
8. Lagūnavičius, Tomas. „Vaizdas nesvarbu: svarbu, kokia kaina!“, parodos katalogas, Vilnius, 2024.
9. Lagūnavičius, Tomas. *Interviu su Al-Tiba9 Contemporary Art*, 2024.
10. Lagūnavičius, Tomas. *Generatyvinio meno galerijos-muziejaus įkūrimas Vilniuje*, 2025.

APIE AUTORIŲ

Tomas Lagūnavičius – Kaune, Lietuvoje, gyvenantis multidisciplininis kūrėjas ir mąstytojas, kurio veikla aprėpia tiek meninę praktiką, tiek šiuolaikinę filosofinę refleksiją. Jo intelektualinė ir kūrybinė veikla formuojasi tarpdisciplininėje erdvėje, kur vizualiniai ir scenos menai tampa platforma filosofinių idėjų artikuliacijai ir naujų konceptų kūrimui. Per savo įvairiapusę karjerą jis ne tik surengė daugiau nei 40 personalinių parodų ir sukūrė virš 50 sceninių darbų, bet ir nuosekliai plėtojo teorinį diskursą, siekdamas konceptualizuoti šiuolaikinės tikrovės procesus.

Autorius yra parašęs ir keletą filosofinių knygų, kuriose plėtojami originalūs teoriniai modeliai bei praktinės filosofijos kryptys. Tarp reikšmingesnių darbų minėtini „Neuromaterializmas ir hypekultūralizmas. Praktinė filosofija“, taip pat „Būk postmodernistas. 100 žingsnių“ ir „Būk postnacionalistas. 100 žingsnių“, kuriuose analizuojami šiuolaikinės visuomenės, kultūros ir tapatybės transformacijų procesai. Šiose knygose autorius siekia ne tik interpretuoti esamas filosofines paradigmas, bet ir kurti naujas sąvokas bei metodologinius prieigos būdus, orientuotus į praktinį jų taikymą.

Siekdamas išlaikyti aukštą teorinį lygį ir plėtoti tarptautinį akademinį dialogą, Tomas Lagūnavičius aktyviai seka globalius filosofinius procesus ir yra daugelio prestižinių filosofijos organizacijų narys, tarp jų: Society for European Philosophy (SEP), International Society for Philosophers, Australian Association of Philosophy (AAP), American Philosophical Association (APA), British Philosophical Association (BPA), Aristotelian Society bei Royal Institute of Philosophy.

Autorius yra įgijęs įvairiapusį išsilavinimą, apimantį tiek socialinius mokslus, tiek humanitarines disciplinas. Jis turi socialinių mokslų daktaro laipsnį, yra įgijęs psichologijos magistro kvalifikaciją Vytauto Didžiojo universitete, taip pat studijavo praktinę filosofiją. Be to, jo akademinis pagrindas apima ir teatro studijas (vaidybos ir režisūros kryptys), kurios daro reikšmingą įtaką jo filosofiniam mąstymui ir tarpdisciplininiam požiūriui.

POST POST NEW MEDIA MENO STILIUS